

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

בענין הדלקת נ"ח צביהכנ"ס

ערמ"א (תרע"א ס"ז) שנוהגים להדליק צביהכנ"ס בין מנחה למעריב, ויש נוהגים להדליק בע"ש קודם מנחה. וזמור וקליעה כתב דעכ"פ בענין שיהיו שם עשרה צענת הדלקה. ורצו אמר זוה בשם אציו הגרמ"ס, שאפילו יש שם עשרה, זה לא מספיק, ובענין דוקא להדליק בין מנחה למעריב, ואפילו בע"ש, דצשעה שהתפללו מנחה בעשרה, נטרפו יחד ליזור צבור, והצרוף לא התבטל, כי דעתם להתפלל מעריב תומ"י בעשרה, ונמלא שעושים אז הדלקה בצבור. (דסתם עשרה שיששים וקוראים ביחד את המארגען דזשארנאל, אין זה נקרא צבור, ובענין דדוקא שנטרפו יחד לאיזה דבר שבקדושה, הצריך עפ"י דין עשרה.) וזמור"ש, שא"א להדליק בין מנחה למעריב, דעדיין שבת הוא עד ז"ה"כ, מנהג רבנו הי' להדליק צביהכנ"ס קודם קדיש מתקבל שהוא גמר התפילה בצבור, כלומר שעדיין קיים צירוף הצבור שהתחיל בצרכו עד גמר הקדיש מתקבל, אכן, ברוב המקומות לא נהגו כן, אלא מדליקין צביהכנ"ס לאחר קדיש מתקבל, אבל קודם הצדלה צביהכנ"ס, והסביר רבנו, שיש תוס' שבת של היחיד ותוס' שבת של הצבור, ואולי י"ל שאמירת הצדלה צביהכנ"ס היא צחורת גמר תוס' השבת של הצבור. וממילא י"ל שעדיין נשאר צירוף הצבור עד לאחר ההצדלה, ושפיר חשיבא ההדלקה אז כהדלקה צביבור. והעירו כמה רבנים, שבכמה צתי כנסת הנהיגו להשמיט עכשיו קדוש והצדלה (צביהכנ"ס) מחמת חשש סכנה, וא"כ, לאלה המדקדקים לנהוג כדברי הגרמ"ס, יש להם להדליק נ"ח צביהכנ"ס קודם קדיש מתקבל. א"ג, אם דרכם תמיד כל השנה לדקדק שמישהו יאמר קדיש אחר עלינו (אפי' אם אין שם אצל), וכדברי הרמ"א (קל"ב ס"ב), ואשר מה"ט כתב הרמ"א (כ"ה ס"ג) לשיטתו שלא לחלוץ התפילין בשחרית עד לאחר הקדיש שלאחר עלינו, דתפילה בצבור דשחרית מתחיל מהקדיש שלאחר פסד"ז שלפני צרכו (כמבואר ברמב"ם) ונגמרת בקדיש שלאחר עלינו, ומן הנכון להשאיר התפילין עליו עד גמר התפילה בצבור, וא"כ, נמלא שאף במעריב (זמור"ש) עדיין נשאר צירוף הצבור עד לאחר גמר הקדיש שלאחר עלינו, וממילא שפיר דמי להדליק נ"ח אפילו לאחר קדיש מתקבל, כל עוד שלא אמרו את הקדיש שלאחר עלינו, כי ההדלקה שפיר תקיים ע"י הצבור, והכל מיוסד על צהגר"א שהסביר, שהדלקת נ"ח בצרכה צביכה"ג, מקורה באמירת הלל צביהכ"ג ליל פסח בצרכה, כלומר, שכל מצוה (שהיא חובת היחיד) שבאה לפרסומי ניסא, מן הנכון לקיימה בצבור, כדי שיהי' יותר פרסומי ניסא, וגדר הצבור היינו - צבור של עשרה שנטרפו יחד לתפילה, ועדיין הצרוף במקומו, כמבואר כל זה בס' נפש הרב (עמ' רכב).

אכן נראה להוסיף, שבכמה מקומות עדיין מתפללין מחוץ לצביהכנ"ס, לפעמים מבחוץ ממש, ולפעמים בחדרים אחרים בצנין צביהכנ"ס, וצ"י הביא שיש דיעה בראשונים, דהמנהג להדליק צביהכנ"ס בצרכה מיוסד על כך שצביהכנ"ס דינו כמקדש מעט, והוא זכר למקדש, ולדיעות אלו הי' נראה, דכל שלא תקיים ההדלקה מצפנים במקום המקודש בקדושת צביהכנ"ס, שאין מן הנכון לצרף עליו, דספק ברכות להקל, אע"פ שזה כבר כמה חדשים שמתפללים במקום זה בקביעות.

צבי שכטר
י"ז כסלו תשפ"א